



EVROPSKÁ UNIE
Evropský fond pro regionální rozvoj
Operační program Životní prostředí



STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Monitoring a mapování vybraných druhů rostlin a živočichů a inventarizace maloplošných zvláště chráněných území v národně významných územích v České republice

Registrační číslo projektu EIS: CZ.05.4.27/0.0/0.0/17_078/0005239

Tento projekt je spolufinancován Evropskou unií – Evropským fondem pro regionální rozvoj v rámci Operačního programu Životní prostředí.

Závěrečná zpráva

Ornitologická inventarizace lokality PP Rozštípená skála

Vojtěch Kodet, Dana Kodetová

2023



AGENTURA OCHRANY
PŘÍRODY A KRAJINY
ČESKÉ REPUBLIKY

Ornitologická inventarizace lokality

PP Rozštípená skála

Vojtěch Kodet & Dana Kodetová

2023



Obsah

1) Metodika	3
2) Charakteristika a poloha lokality	4
3) Výsledky	8
4) Literatura	12
5) Fotodokumentace	13

1) Metodika

Ornitologický průzkum lokality byl proveden vizuálně i akusticky v letech 2018 – 2023. Výsledky byly doplněny o dostupné záznamy i od jiných autorů a o data z předchozích let. Zpracována byla data dostupná v databázích (Nálezová databáze ochrany přírody Agentury ochrany přírody a krajiny ČR [portal.nature.cz], Avifaunistická databáze České společnosti ornitologické [birds.cz], eBird od Cornell Lab of Ornithology [ebird.org]), data publikovaná ve vybraných pozorováních v ornitologických časopisech (Cinclus, Crex, Panurus), data z archivu Pobočky České společnosti ornitologické na Vysočině, ze souborných zpracování (zejm. MARTIŠKO 1994, 1997, ČECH et al. 2002, KUNSTMÜLLER et KODET 2005), případně dalších samostatných článků. Nebyly zpracovány údaje z muzejních archivů a z databáze Kroužkovací stanice Národního muzea.

Při návštěvě lokality byly zaznamenávány všechny zjištěné druhy ptáků a u vzácnějších druhů též jejich početnost. Vedle presenčního průzkumu byl proveden také akustický průzkum s využitím digitálních zvukových záznamníků (převážně Olympus DM-650), kterými lze podchytit i skrytě žijící a noční druhy. Zvukové záznamy jsou archivovány. Analýza zvukových nahrávek byla provedena pomocí metodiky SAVICKÉHO (2008) spektrogramovou analýzou se zvukovou kontrolou záznamu v programu AM Services, jejímž výsledkem je přehled zaznamenaných druhů. Byl vyhodnocen celkový počet druhů zaznamenaných na lokalitě, počty chráněných či ohrožených druhů a bylo provedeno hodnocení kvality biotopů na základě výskytu indikačních druhů ptáků (KODET et HOFMEISTER in prep.).

České a latinské názvosloví ptáků je použito shodně se seznamem ptáků ČR publikovaným Faunistickou komisí České společnosti ornitologické (VAVŘÍK et al. 2019), která používá vědecké názvosloví druhů podle IOC World Bird List (GILL et DONSKER 2019). V rámci jednotlivých řádů jsou druhy řazeny abecedně.

Kategorie ochrany a ohrožení jednotlivých taxonů jsou ve studii znázorněny použitím následujících symbolů:

A) Označení kategorií chráněných druhů podle směrnice Rady Evropských společenství 79/409/EEC - Natura 2000:

NI - chráněný taxon přílohy I

B) Označení kategorií zvláště chráněných druhů podle vyhlášky č. 395/1992 Sb., ve znění vyhlášek č. 175/2006 Sb. a č. 393/2012 Sb.:

§§§ - kriticky ohrožený

§§ - silně ohrožený

§ - ohrožený

C) Označení kategorií ohrožených druhů podle národního červeného seznamu ptáků ČR (ŠTASTNÝ et al. 2017):

RE - regionálně vyhynulý (regionally extinct) [v ČR]

CR - kriticky ohrožený (critically endangered)

EN - ohrožený (endangered)

VU - zranitelný (vulnerable)

NT - téměř ohrožený (near threatened)

D) Označení kategorií ohrožených druhů podle regionálního červeného seznamu ptáků Vysočiny (KODET 2017):

rRE - regionálně vyhynulý [na Vysočině]

rREm - regionálně vyhynulý migrující druh [na Vysočině]

rCR - regionálně kriticky ohrožený

rCRm - regionálně kriticky ohrožený migrující druh

rEN - regionálně ohrožený

rENm - regionálně ohrožený migrující druh

rVU - regionálně zranitelný

rVUm - regionálně zranitelný migrující druh

rNT - regionálně téměř ohrožený

rNTm - regionálně téměř ohrožený migrující druh

E) Označení kategorií významu hnízdišť ptáků na Vysočině z hlediska jejich ochrany (KODET 2017):

!!! - hnízdiště zasluhující mimořádně vysokou pozornost

!! - hnízdiště zasluhující zvýšenou pozornost

! - hnízdiště zasluhující pozornost

2) Charakteristika a poloha lokality

Název: Rozštípená skála

Kraj: Kraj Vysočina

Okres: Žďár nad Sázavou

Obec: Hamry nad Sázavou

Katastrální území: Najdek na Moravě

Lokalizace: cca 0,6 km Z od obce Najdek

Výměra: 0,7641 ha

Nadmořská výška: 524 – 568 m n. m.

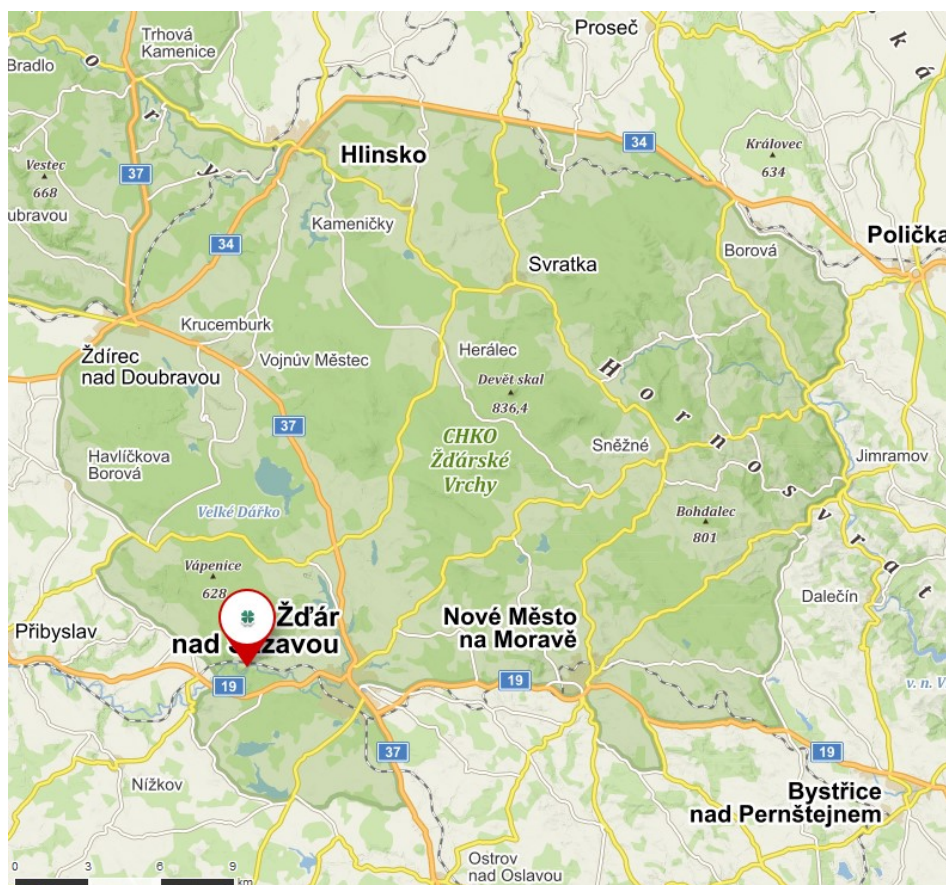
Mapovací kvadrát: 6461

Kategorie ochrany: chráněná krajinná oblast Žďárské vrchy, přírodní památka

Datum prvního vyhlášení: 18. 7. 1974

Datum posledního přehlášení: 10. 7. 2018

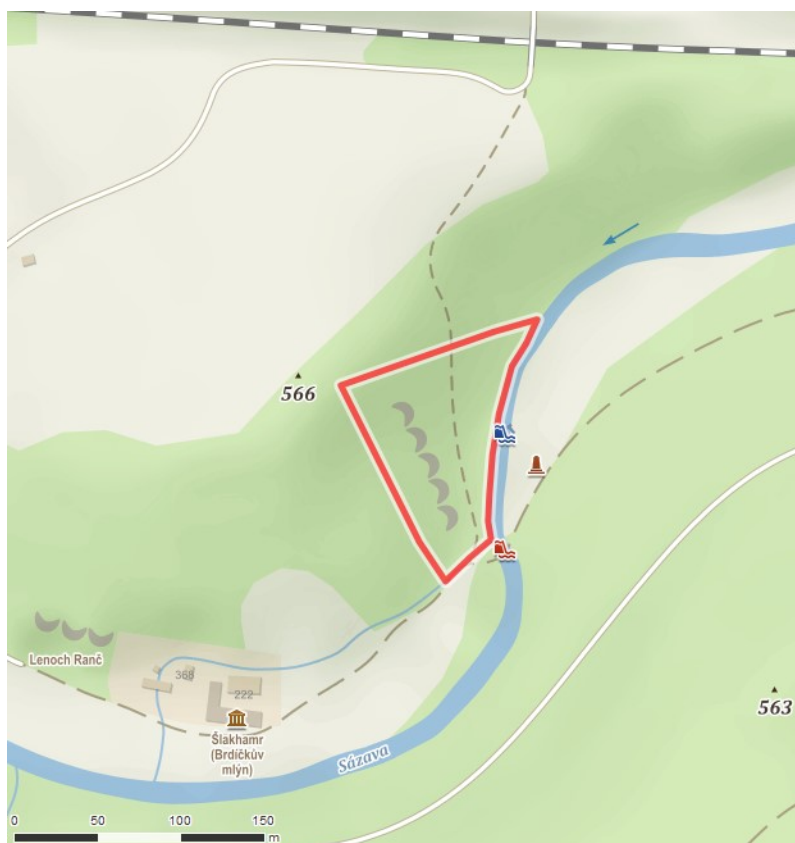
Obr. 1: Orientační poloha lokality v rámci CHKO (www.mapy.cz).



Obr. 2: Poloha lokality (www.mapy.cz).



Obr. 3: Vymezení lokality (www.mapy.cz).



Obr. 4: Lokalita na leteckém snímku (www.mapy.cz).



Obr. 5: Lokalita s vymezením parcel katastru nemovitostí (webgis.nature.cz).



- Klima:** Klimatická oblast mírně teplá, podoblast MT3 (QUITT 1971)
- Geomorfologie:** Soustava: II – Česko-moravská soustava
 Podsoustava: IIC – Českomoravská vrchovina
 Celek: IIC-5 – Křižanovská vrchovina
 Podcelek: IIC-5A – Bítešská vrchovina
 Okrsek: IIC-5A-3 – Veselská sníženina
 (DEMEK et MACKOVIČIN 2006)
- Geologie:** Sillimaniticko-biotitická rula (ČGS 2015)
- Pedologie:** Mělké ochrické půdy, na svazích humusem obohacené kambizemě
 (ČGS 2012)
- Biogeografie:** Biogeografická oblast: Kontinentální
 Biogeografická podprovincie: 1 – Hercynská
 Bioregion: 1.65 – Žďárský
 Biochora: 5UQ – Výrazná údolí v pestrých metamorfitech 5. v.s..
 (CULEK et al. 2005, 2013)
- Fytogeografie:** Fytogeografická oblast: M – Mezofytikum
 Fytogeografický obvod: M1 – Českomoravské mezofytikum
 Fytogeografický okres: 67 – Českomoravská vrchovina (BÚ ČSAV 1987)
- Potenciální přirozená vegetace:** Biková bučina (*Luzulo-Fagetum*) (NEUHÄUSLOVÁ et al. 1997)
- Přírodní lesní oblast:** 16 – Českomoravská vrchovina (Vyhláška MZe č. 83/1996 Sb.)

Ekosystémová a biotopová charakteristika: Geomorfologicky význačný rulový skalní útvar typu mrazového srubu s vegetací silikátových skal a drolin s balvanitými sutěmi se společenstvem javorových bučin. Vymapované přírodní biotopy na lokalitě a v jejím okolí jsou znázorněny na obrázku níže.

Obr. 6: Přírodní biotopy na lokalitě a v jejím okolí (2007–2022, webgis.nature.cz):

- V4B – Makrofytní vegetace vodních toků, stanoviště s potenciálním výskytem vodních makrofytů nebo se zjevně přirozeným či přírodě blízkým charakterem koryta (okolí PP)
- S1.2 – Štěrbínová vegetace silikátových skal a drolin
- T1.5 – Vlhké pcháčkové louky (okolí PP)
- L4 – Suťové lesy
- L5.4 – Acidofilní bučiny (okolí PP)



3) Výsledky

Do roku 2017 jsou z lokality k dispozici (viz Metodika) údaje o výskytu pouhých 6 druhů ptáků, přičemž většinou se jedná pouze o obecná konstatování bez uvedení konkrétních datovaných záznamů. V letech 2018 – 2023 bylo na lokalitě a v jejím bezprostředním okolí zaznamenáno 33 druhů ptáků, některé z nich však pouze na přeletu. Přehled zjištěných druhů uvádí Tab. 1. Celkem jsou k dispozici záznamy o 36 druzích ptáků, z nichž jsou 3 chráněné podle přílohy I směrnice 79/409/EEC (Natura 2000); 3 druhy jsou zvláště chráněných podle vyhlášky č. 395/1992 Sb., a to 1 silně ohrožený a 2 ohrožené; 3 druhy jsou ohrožené podle národního červeného seznamu ptáků (ŠTASTNÝ et al. 2017), a to 1 ohrožený, 1 zranitelný a 1 téměř ohrožený; 8 druhů je ohrožených podle regionálního červeného seznamu ptáků Vysočiny (KODET 2017), a to 3 regionálně ohrožené, 4 regionálně zranitelné a 1 regionálně téměř ohrožený, viz Tab. 2.

Tab. 1: Přehled zaznamenaných druhů ptáků: běžnější druhy jsou označeny křížkem (x), u méně běžných druhů jsou uvedena data konkrétních záznamů.

Použité zkratky a symboly: ad. = adultní (dospělý) jedinec, ex. = exemplář, F = samice, hn. = hnízdo/hnízdící, imm. = imaturní (nedospělý) jedinec, juv. = juvenilní (tohoroční mladý) jedinec, M = samec, ml. = mládě, vol. = volající, zp. = zpívající, * = identifikován z akustického záznamu, [*] = identifikován z akustického záznamu a zároveň zjištěn i v terénu.

Ochrana a ohrožení	Taxon	Do roku 2017	2018 – 2023
NT,rVU,!!	Vrbozobí		
	Anseriformes		
	Kachna divoká <i>Anas platyrhynchos</i>		16.3.2022 – přelet vol. ex.* (V. Kodet, D. Kodetová)
	Měkkozobí		
	Columbiformes		
	Holub hřivnáč <i>Columba palumbus</i>		x
	Pelikáni		
	Pelecaniformes		
	Volavka popelavá <i>Ardea cinerea</i>		11.10.2018 – přelet 1 vol. ex.* (V. Kodet, D. Kodetová)
	Dravci		
rVU,!!	Accipitriformes		
	Káně lesní <i>Buteo buteo</i>		12.10.2018 – vol. ex.* (V. Kodet, D. Kodetová)
	Sovy		
	Strigiformes		
	Puštík obecný <i>Strix aluco</i>	[ČECH et al. 2002]	
	Výr velký <i>Bubo bubo</i>	20.4.1994 – opuštěné hn. se 2 vej. (P. Eleder, Glajc), [ČECH et al. 2002], 12.3.2006 – 1 pár (J. Čejka), 24.4.2006 – opuštěné hn. se 3 vej. (horolezci), 8.4.2011 – hn. se 3 vej. (J. Čejka), 24.3.2013 – 1 vol. M v okolí (M. Frencl)	23.-25.3.2020 – 1 vol. pár[*] (V. Kodet, D. Kodetová)
	Srostloprstí		
	Coraciiformes		
	Ledňáček říční <i>Alcedo atthis</i>		8.6.2019 – 1 ad. v okolí u řeky (V. Mikule)
	Šplhavci		
NI,§§,VU,rEN,!!	Piciformes		
	Datel černý <i>Dryocopus martius</i>		3.6.2018 – 1 vol. ad.*, 24.3.2020 – 1 vol. ad.*, 16.3.2022 – 1 vol. ad.[*] (V. Kodet, D. Kodetová)
	Strakapoud velký <i>Dendrocopos major</i>		x
	Žluna zelená <i>Picus viridis</i>		16.3.2022 – 1 vol. ad.[*] (V. Kodet, D. Kodetová)
	Pěvci		
	Passeriformes		
	Brhlík lesní <i>Sitta europaea</i>		x
	Budníček menší <i>Phylloscopus collybita</i>		x
	Červenka obecná <i>Erithacus rubecula</i>		x
	Čížek lesní <i>Spinus spinus</i>		x
NI,rVU,!!	Drozd brávník <i>Turdus viscivorus</i>		x
	Drozd zpěvný <i>Turdus philomelos</i>		x
	Hýl obecný <i>Pyrrhula pyrrhula</i>		x
	Konipas bílý <i>Motacilla alba</i>	[ČECH et al. 2002]	

rNT,!	Konipas horský <i>Motacilla cinerea</i>	[ČECH et al. 2002]	30.5.2018 – 1 ex. v okolí u řeky (V. Kodet, D. Kodetová)
	Kos černý <i>Turdus merula</i>		x
	Králíček obecný <i>Regulus regulus</i>		x
	Králíček ohnivý <i>Regulus ignicapilla</i>		x
	Křivka obecná <i>Loxia curvirostra</i>		x
§	Lejsek šedý <i>Muscicapa striata</i>		2.6.2018 – 1 zp. M* (V. Kodet, D. Kodetová)
	Pěnice černohlavá <i>Sylvia atricapilla</i>		x
	Pěnkava obecná <i>Fringilla coelebs</i>		x
rEN,!!	Skorec vodní <i>Cinclus cinclus</i>	24.3.2013 – 1 pár v okolí u řeky (M. Frencl)	
	Sojka obecná <i>Garrulus glandarius</i>		x
	Strnad obecný <i>Emberiza citrinella</i>		x
	Střízlík obecný <i>Troglodytes troglodytes</i>	[ČECH et al. 2002]	x
	Sýkora koňadra <i>Parus major</i>		x
	Sýkora modřínka <i>Cyanistes caeruleus</i>		x
	Sýkora parukářka <i>Lophophanes cristatus</i>		x
	Sýkora uhelníček <i>Periparus ater</i>		x
	Špaček obecný <i>Sturnus vulgaris</i>		x
rVU,!!	Vrána šedá <i>Corvus cornix</i>		x

Tab. 2: Celkové počty zaznamenaných druhů ptáků podle jednotlivých kategorií ochrany a ohrožení.

Kategorie	Do r. 2017	2018 – 2023	Celkem
Počet chráněných druhů přílohy I směrnice 79/409/EEC – Natura 2000	1	3	3
Počet zvláště chráněných druhů ptáků	1	3	3
- kriticky ohrožené druhy (§§§)	0	0	0
- silně ohrožené druhy (§§)	0	1	1
- ohrožené druhy (§)	1	2	2
Počet druhů národního červeného seznamu ptáků ČR (ŠTASTNÝ et al. 2017)	1	3	3
- regionálně vyhynulé druhy v ČR (RE)	0	0	0
- kriticky ohrožené druhy (CR)	0	0	0
- ohrožené druhy (EN)	1	1	1
- zranitelné druhy (VU)	0	1	1
- téměř ohrožené druhy (NT)	0	1	1
Počet druhů regionálního červeného seznamu ptáků Vysočiny (KODET 2017)	4	6	8
- regionálně vyhynulé druhy na Vysočině (rRE)	0	0	0
- regionálně vyhynulé migrující druhy na Vysočině (rREm)	0	0	0
- regionálně kriticky ohrožené druhy (rCR)	0	0	0
- regionálně kriticky ohrožené migrující druhy (rCRm)	0	0	0
- regionálně ohrožené druhy (rEN)	2	2	3
- regionálně ohrožené migrující druhy (rENm)	0	0	0
- regionálně zranitelné druhy (rVU)	1	3	4
- regionálně zranitelné migrující druhy (rVUm)	0	0	0
- regionálně téměř ohrožené druhy (rNT)	1	1	1
- regionálně téměř ohrožené migrující druhy (rNTm)	0	0	0
Počet druhů významných z hlediska hnízdění na Českomoravské vrchovině (KODET 2017)	4	6	8
- hnízdiště zasluhující mimořádně vysokou pozornost (!!!)	0	0	0
- hnízdiště zasluhující zvýšenou pozornost (!!)	3	5	7
- hnízdiště zasluhující pozornost (!)	1	1	1
Celkový počet druhů ptáků	6	33	36

Tab. 3: Hodnocení kvality biotopů na základě výskytu indikačních druhů ptáků (KODET et HOFMEISTER in prep.) na lokalitě v letech 2018 – 2023 (tato studie) a porovnání s dalšími lokalitami v CHKO Žďárské vrchy, na kterých byl proveden ornitologický průzkum v letech 2018 – 2023 (V. Kodet, D. Kodetová). Do hodnocení nejsou zahrnuty druhy zjištěné pouze v okolí lokality či pouze na přeletu.

Přírodní biotop* / Lokality	Hodnocení kvality biotopu**	
S1.1 + S1.2 – Štěrbínová vegetace skal a drolin		
• NPR Ransko	20,0 %	nízká
• PP Bílá skála	10,0 %	nízká
• PP Devět skal	10,0 %	nízká
• PP Drátenická skála	10,0 %	nízká
• PP Lisovská skála	10,0 %	nízká
• PP Malinská skála	10,0 %	nízká
• PP Milovské Perničky	10,0 %	nízká
• PP Pasecká skála	10,0 %	nízká
• PP Prosička	10,0 %	nízká
• PP Rozštípená skála	10,0 %	nízká
• PP Rybenské Perničky	10,0 %	nízká
• PP Štarkov	10,0 %	nízká
• PP Tisůvka	10,0 %	nízká
• PP Zkamenělý zámek	10,0 %	nízká
• PR Čtyři palice	10,0 %	nízká
• PR Štíří důl	10,0 %	nízká
• PP Brožova skála	0,0 %	nízká
• PP Černá skála	0,0 %	nízká
• PP Peperek	0,0 %	nízká
• PP Vávrova skála	0,0 %	nízká
L4 – Suťové lesy		
• PP Peperek	58,3 %	střední
• PR Štíří důl	58,3 %	střední
• PP Rozštípená skála	41,7 %	střední

* Podle Katalogu biotopů ČR (CHYTRÝ et al. 2010).

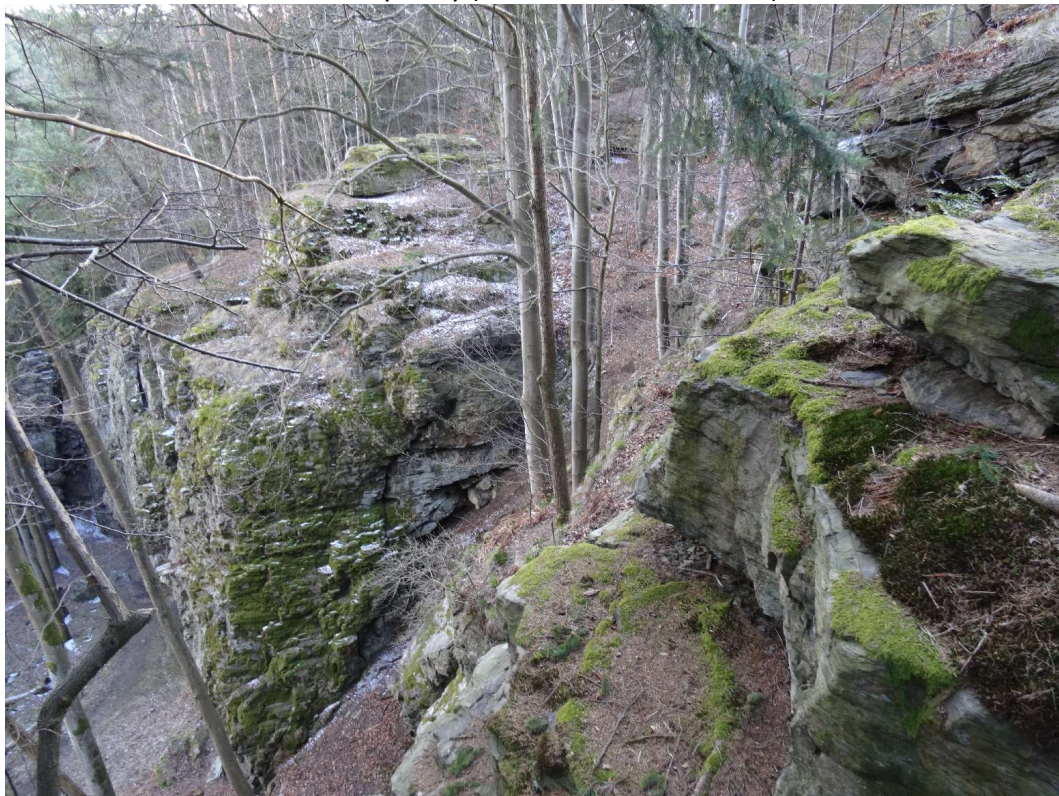
** Stupně kvality biotopu: nízká, střední, vysoká (HOFMEISTER et HOŠEK 2016).

4) Literatura

- BÚ ČSAV, 1987: Regionálně fytogeografické členění ČSR. Mapa 1 : 600 000. – *Academia, Praha*.
- CULEK M. [ed], 2005: Biogeografické členění České republiky, II. díl. – *AOPK ČR, Praha: 1–590*.
- CULEK M., GRULICH V., LAŠTŮVKA Z. et DIVÍŠEK J., 2013: Biogeografické regiony České republiky. – *Masarykova univerzita, Brno: 1–447*.
- ČECH L., ŠUMPICH J. et ZABLOUDIL V. [ed], 2002: Jihlavsko. – In: MACKOVČIN P. et SEDLÁČEK M. [ed]: Chráněná území ČR, svazek VII. – *AOPK ČR Praha et EkoCentrum Brno: 1–528*.
- ČGS, 2012: Půdní mapa České republiky 1 : 50 000. – *Česká geologická služba, Praha*.
- ČGS, 2015: Geologická mapa České republiky 1 : 50 000. – *Česká geologická služba, Praha*.
- DEMEK J. et MACKOVČIN P. [ed], 2006: Zeměpisný lexikon ČR. – 2. vyd., *AOPK ČR, Brno: 1–580*.
- GILL F. et DONSKER D. [ed], 2019: IOC World Bird List (v9.2). – *International Ornithologists' Union, online: www.worldbirdnames.org*.
- HOFMEISTER J. et HOŠEK J. [ed], 2016: Seznamy indikačních druhů pro jednotlivé typy přírodních stanovišť podle katalogu biotopů ČR. – *Ekologické služby s.r.o., Hořovice: 1–397*.
- CHYTRÝ M., KUČERA T., KOČÍ M., GRULICH V. et LUSTYK P. [ed], 2010: Katalog biotopů České republiky. – 2. upravené a rozšířené vyd., *AOPK ČR, Praha: 1–447*.
- KODET V. [ed], 2017: Ptáci Vysočiny. – *Pobočka České společnosti ornitologické na Vysočině, Jihlava, online: www.prirodavysociny.cz/cs/6/ptaci*.
- KODET V. et HOFMEISTER J., in prep.: Indikační druhy ptáků přírodních biotopů v České republice - testovací verze 2.0 (2023). – *Ekologické služby s.r.o., Hořovice, online: www.prirodavysociny.cz/pdf/Ptaci2-0.pdf*.
- KUNSTMÜLLER I. et KODET V., 2005: Ptáci Českomoravské vrchoviny. Historie a současnost hnízdního rozšíření v Kraji Vysočina. – *ČSOP Jihlava et Muzeum Vysočiny Jihlava, 1–220*.
- MARTIŠKO J. [ed], 1994: Hnízdní rozšíření ptáků - Jihomoravský region. Část I. Nepěvci. – *Moravské zemské muzeum, Brno: 1–237*.
- MARTIŠKO J. [ed], 1997: Hnízdní rozšíření ptáků - Jihomoravský region. Část II. Pěvci – *Moravské zemské muzeum, Brno: 1–201*.
- NEUHÄUSLOVÁ Z., MORAVEC J., CHYTRÝ M., SÁDLO J., RYBNÍČEK K., KOLBEK J. et JIRÁSEK J., 1997: Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky 1 : 500 000. – *Botanický ústav AV ČR, Průhonice*.
- QUITT E., 1971: Klimatické oblasti Československa. – *Geografický ústav ČSAV, Brno: 1–73*.
- SAVICKÝ J., 2008: Techniky akustického monitoringu ptáků. – In: KODET V., SAVICKÝ J. et HERTL I.: Závěrečná zpráva projektu Využití informačních technologií v ornitologickém výzkumu na Vysočině. – *Pobočka ČSO na Vysočině, Jihlava: 9–37*.
- ŠTASTNÝ K., BEJČEK V. et NĚMEC M., 2017: Červený seznam ptáků České republiky. – In: CHOBOT K. et NĚMEC M. [ed]: Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Obratlovci. – *Příroda, Praha, 34: 107–154*.
- VAVŘÍK M., ŠÍREK J., ŠINDEL M., MLÍKOVSKÝ J., HORÁČEK J., HEYROVSKÝ D. et ŠIMEK J., 2019: Revize záznamů vzácných druhů ptáků v České republice. – *Sylvia 55: 2–74*.
- Nařízení vlády č. 40/1978 Sb.**, o chráněných oblastech přirozené akumulace vod Beskydy, Jeseníky, Jizerské hory, Šumava, Žďárské vrchy, Krkonoše a Orlické hory.
- Vyhláška MZe č. 83/1996 Sb.**, o zpracování oblastních plánů rozvoje lesů a o vymezení hospodářských souborů.
- Vyhláška MŽP č. 395/1992 Sb.**, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.
- Vyhláška č. 175/2006 Sb.**, kterou se mění vyhláška č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 393/2012 Sb.**, kterou se mění vyhláška č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 114/1992 Sb.**, o ochraně přírody a krajiny.

5) Fotodokumentace

Skalní výchozy (23. 3. 2020, D. Kodetová)



V okolí skal rostou i starší listnaté stromy (10. 10. 2018, D. Kodetová)



Skalní výchozy (23. 3. 2020, D. Kodetová)

